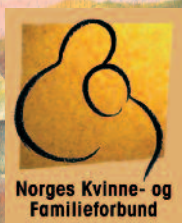
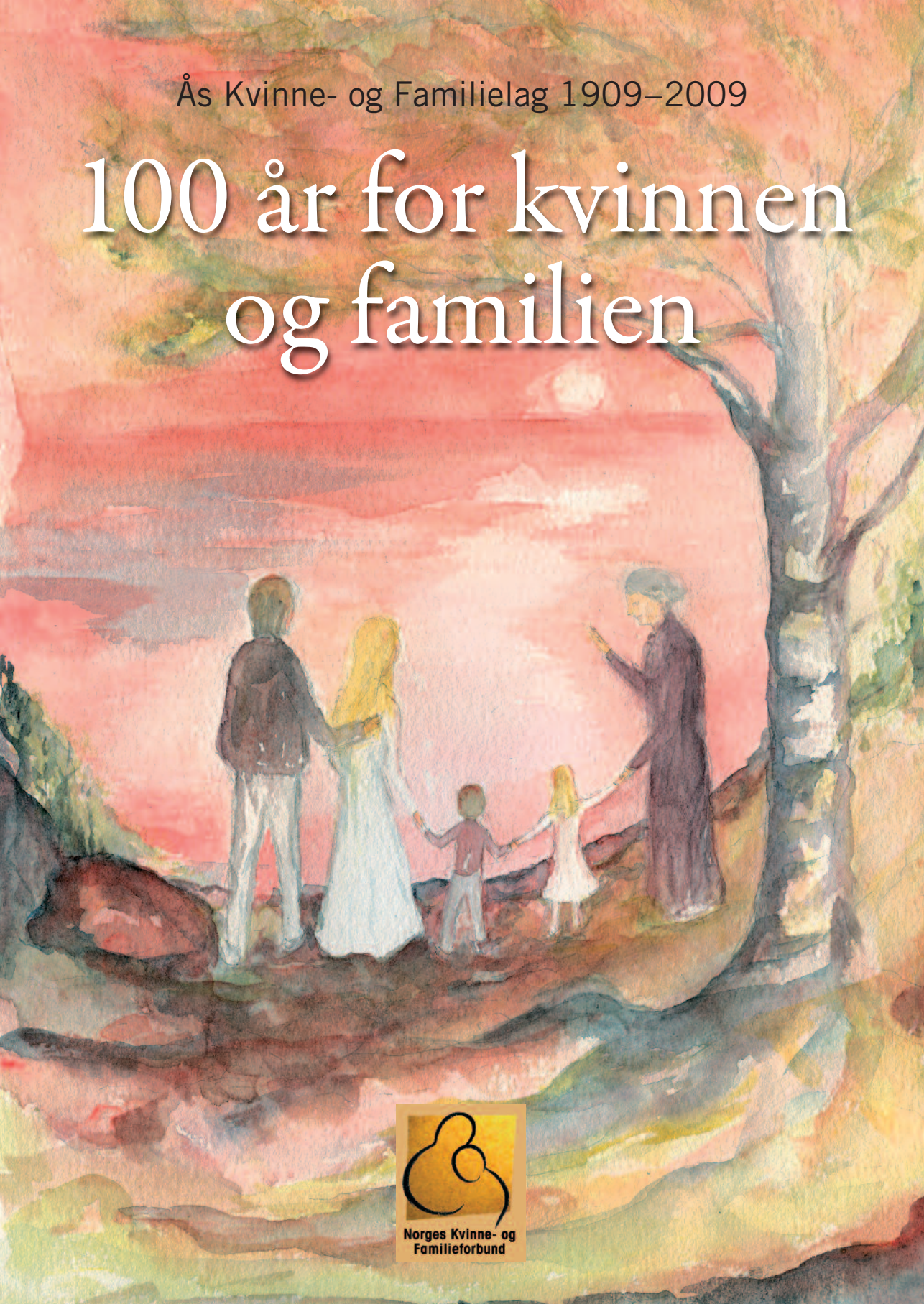
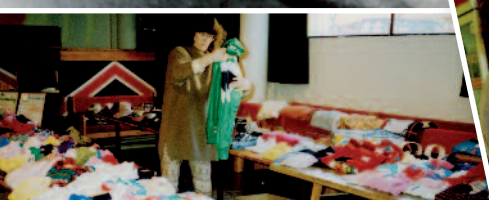


Ås Kvinne- og Familielag 1909–2009

# 100 år for kvinnen og familien





**TREFFPUNKT**  
for hjemmeverende voksne og barn hver  
MANDAG kl. 12-14  
Ta kaffen og rist på  
ÅS HELSESTASJON  
Arr.: Ås husmorlag/Bonde-  
kvinneag/Helsestasjon

**Festekontor.**  
Ås husmorforening åpner sitt  
festekontor for husmødre og hus-  
hjelp tirsdag 2ten april hos fru  
Lise Kontariid foreløbig bare  
hver tirsdag fra kl. 10-12. Tlf.  
Høgskolen 271.

*«Følg ikke med strømmen, men følg med tiden.  
Får strømmen tak i deg, så vil den sluke deg.  
Går tiden fra deg kan den ei bruke deg.»*

(UKJENT FORFATTER)

Denne beretningen er laget på grunnlag av protokoller fra lagets 100-årige historie. Lokalhistorisk arkiv har de eldste protokollene, de er krydret med vers og avisutklipp fra de første årene der kampen for å få kvinnene med i politikken sto sterkt. *Ås Kvinne- og Familielags* arkiv gir også solid dokumentasjon om lagets virksomhet gjennom de siste 20 år.

Men blant oss i dag har vi også aktive kvinner som kan fortelle om virksomheten og har vært med på både 50-, 60-, 70-, 80- og 90-årsjubileer. Laget er brakt fram av mange dyktige og engasjerte kvinner gjennom flere generasjoner. Mange vil savne noen flere navn, men redaksjonskomiteen har valgt å fortelle om lagledere gjennom 100 år og kvinner som har hatt tillitsverv sentralt i Norges Kvinne- og Familieforbund.

Tidene har skiftet og navnskifte gir også bilder av det. *Aas Kvindesagsforening i 1909* speiler kvinnes kamp for å få alminnelig stemmerett som vi fikk i 1913. Men lokalsamfunnet i Aas trengte enda tid for å akseptere at kvinnene skulle være med på lik linje med mennene. Da ble det *Aas Husmorforening* i 1922 – «og medlemmene strømmet til», som det står i protokollen fra den tiden.

I 1945 ble det *Ås Husmorlag*.

Husmoren som yrkeskvinne i 1950-årene er beskrevet i litteraturen gjennom bøker og filmer som viser en kvinnerolle som de fleste av oss i dag ikke kjenner oss igjen i. Tiden var moden for et nytt navn, men først fikk vi ny kvinnefrigjøringskamp i 1960 – 70 årene, og i 1997 ble det *Ås Kvinne- og Familielag*.

I nye generasjoner i dag tar både menn og kvinner et felles ansvar for hjem og familie, og historien de en gang skal skrive vil nok se helt annerledes ut.

*Hilsen redaksjonskomiteen:*

• Kirsten Glesne • Åse Hafstad • Sigrid S. Goffeng • Ragnhild Lund • Aud Raastad

# Kvindernes valgliste

ved kommunevalget for Aas 27. oktober 1919

1. Fru Marie Misvær
2. Fru Marie Misvær
3. Fru Mathilde Solberg
4. Fru Mathilde Solberg
5. Fru Kaja Isaachsen
6. Fru Kaja Isaachsen
7. Fru Bergliot Balstad
8. Fru Bergliot Balstad
9. Fru Anna Aschjem
10. Fru Anna Aschjem
11. Frøken A. Ødegaard
12. Frøken Anna Knudsen
13. Fru Johnsen, Centralen
14. Fru Colberg Vold
15. Fru Mina Eldorhagen
16. Fru Josefine Olsen, Haugerud

# 100 år for kvinnen og hjemmene

Ås Kvinne- og Familielag ble stiftet den 30. mars 1909 og fyller i disse dager 100 år. – 100 år i arbeid for lokalsamfunnet og som pådriver både politisk og samfunnsmessig. Lagets historie forteller om dyktige, kreative og uredde kvinner som har vært med på å forme dette lokalsamfunnet.

Kvinnene hadde ennå ikke fått alminnelig stemmerett og hadde derfor ingen direkte påvirkningsmuligheter. Vi leser i protokollen fra dette året at :» Slik påvirkning måtte skje gjennom mannens virksomhet, og han var ofte ikke villig til å diskutere samfunnsspørsmål med sin kone. Hun skulle ikke plage hodet sitt med den slags problemer».

Men kvinnene ville med. De ville ha stemmerett og siden bruke den. I Ås bodde Kaja Storjohan Isaachsen. Hun var presedatter fra Oslo og søster til Marie Michelet som var formann i Oslo Hjemmenes Vel (stiftet i 1898 ), og hun ble i 1915 også stifter og formann i Hjemmenes Vel Landsforbund, senere Norges Husmorforbund. Kaja Storjohan Isaachsen var allerede i 1907 blitt valgt av Aas Herredsstyre til domsmann som eneste kvinne. Hun var småbarnsmor med fire barn under 10 år og en samfunnsengasjert dame som så kvinnenenes muligheter. Som sin søster ville hun ha kvinnene med.

I mars 1909 ble det arrangert en foredragsserie i Landbruks- høgskolens festsal. Serien ble annonsert slik:



*Kaja Storjohan Isaachsen var en foregangskvinne i Ås og gikk i bresjen for kvinnenenes stemmerett.*

*Motstående side: Aas Kvindesaksforening stilte opp sin egen valgliste ved høstens valg i 1919. Dette var den første rene kvinnelisten ved noe valg i Norge.*

## **Kvindesaksforedrag flg. tre tirsdager kl. 6.20. Entre kr .0.15.**

16. mars: Fru Marie Michelet: Kvindenes organisation. 23. mars: Fru Mariane Nærup: Kvindene og hjemmets økonomi. 30. mars: Frk. Anne Holsen: Stemmeretten og det ansvar den legger på enhver borger. *Adgang for voksne kvinder og mænd.*



*Anna Bremer var den første kvinne som ble valgt inn i Ås kommunestyre i 1931.*

Etter foredraget til Anne Holsen ble Aas Kvindesaksforening stiftet. Det var syv modige damer som stilte seg i spissen, og de hadde store ambisjoner.

### **I § 1 i foreningens lover het det:**

*«Foreningens formål er å skaffe kvinnene den dem tiltenkte plass i samfunnet og beskytte hjemmene.»*

Det var en seier da kvinnene fikk alminnelig stemmerett i 1913. Nå skulle vi med – være med i Herredstyret – kunne velges. Verden lå åpen.

Men det gikk ikke riktig så fort som vi ville. Da foreningen var 10 år i 1919, mente Kvindesaksforeningen det kunne være nok, for ingen kvinner var valgt inn i Herredsstyret.

### **Aas Kvindesaksforening med egen valgliste**

Dette måtte endres. «Hva kvinnene bør samle seg om uansett partier» var tittelen på et møteprogram fra den gang. Det hadde nok vært ført opp kvinner på valglistene, men disse var konsekvent strøket og erstattet med mannsnavn. «*Der lå altså ikke nogen indrømmelse bag disse faa navn, der ble bare kastet oss blaar i øynene.*» Dette var bakgrunnen for at Aas Kvindesaksforening stilte opp sin egen valgliste ved høstens valg i 1919. Dette var den første rene kvinnelisten ved noe valg i Norge.

I avisreferat kan vi lese: – «*At det ikke finnes en eneste kvinne hverken i Byggetilsyn eller Helseråd her i bygden, er en skam, men det er vaar egen skyld, hva vi naa vil søke at rette paa.*

*Lar vi det fortsette i det gamle spor røper det stillestaaend. Det er at haape paa at Aas kvinder nu opptrer solidarisk og samler seg om sin egen liste. Kun paa den maaten kan vi oppnaa at faa ind 1 à 2 kvinder i Herredsstyret.*»

Men dessverre gikk det 12 år til før den første kvinne ble valgt inn Aas herredsstyre. Det var Anna Bremer (1892–1968) som ble valgt inn i 1931 på Landbrukshøyskolens liste.

# Skolekjøkken og husflid viktig de første årene

## Ås husmorforening.



Vi bringer overfor et bilde av elevene ved det pågående husmorkursus.

Skolekjøkken ble en viktig oppgave for foreningen i de første årene. I 1918 ga tre av foreningens medlemmer til sammen kr 7000,- som gave til kommunen til innkjøp av utstyr slik at det kunne settes i gang undervisning.

Og gaven ble mottatt med takk og bravur – aldri hadde det vært skolekjøkken før, men bare tre år senere skjedde dette:

*Et presseklipp fra Akershus Amtstidende i 1932. Nedenfor: Annonse fra ca. 1940, den tidens kvinnelige «arbeidsformidling».*

*Men det kommunale styre  
fant at de ble for dyre  
Vi legger ned kokeskolen og sparer de penger  
Pokker ta hensyn til de kvinnfolk lenger.  
Barna skal lære å koke hos mor  
Var de kloke menns bestemmende ord*

### Festekontor.

Ås husmorforening åpner sitt festekontor for husmødre og hus-hjelp tirsdag 2nen april hos fru Loe. Kontortid foreløbig bare hver tirsdag fra kl. 10–12. Tlf. Høgskolen 271.

| Lismonkrædet 20/- 19/8 - 32.                                  | Indtækt | Udgift  |
|---------------------------------------------------------------|---------|---------|
| Skolenge indbet læreren                                       | 315.-   | -       |
| " " Kasserens                                                 | 15.-    | -       |
| Betjængt af hos Sparebank                                     | 300.-   | -       |
| " " Husehus Landr. betjng.                                    | 100.-   | -       |
| Belønning kjøbt af Tjenest                                    | 75.48   | -       |
| Raten til Familieforsikringen                                 | 20.05   | -       |
| " " Lismonfremningen 16/8                                     | 25.-    | -       |
| " " etc " " Lismittel                                         | 38.90   | -       |
| Begring lamrod                                                |         | 141.00  |
| " " Lismonmann Johansen                                       |         | 36.50   |
| " " hos meieri                                                |         | 54.95   |
| " " Hartens Pottehandel                                       |         | 15.95   |
| " " H. Skutervad (polke)                                      |         | 12.-    |
| " " B. Byrne (kumfløde)                                       |         | 13.75   |
| " " F.S. Balstad (mandler)                                    |         | 8.-     |
| " " Bjørnsen Pottetvold <sup>12.8.95</sup> <sub>20.2.95</sub> |         | 336.80  |
| " " Hønsafgrøskerne                                           |         | 8.21    |
| " " Sukkelhaven (saft)                                        |         | 6.-     |
| Lønn frakten Balstad 8 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> bukke à 7  |         | 433.33  |
| Budget af Lismonfremningskasse                                | 176.59  |         |
|                                                               | 1066.01 | 1066.01 |

*Utdrag fra regnskaps-  
bøkene i Ås Husmor-  
forening, datert 1932.*

*fastholde den nugældene ordning om oplærelse i bustel for piker. Skulle vi ønske en forandring, maatte den snarere gjælde en utvidelse end en inskrænkning.»*

Skrivelsen undertægnes av følgende navne:

Kaja Storjohann Isaachsen, formand i Aas Husmorforening  
Anna Frøholm, Helga Pedersen, Aslaug Sørensen, Konstanse Bjerve,  
Anna Petersen, Anna Bremer, Karen Nordstrøm, Anna Raadim,  
Bergljot Balstad, Nelly Styri, Anna Leganger, Agnes Folkestad,  
Marta Langerud, Helene Finstad, Borghild Olsen, Anna Johnsen,  
Christine Eckell, Emilie Skaug, Marie Østberg, Janna Almen,  
Dagny Skaug, Mathilde Solberg, Margaretha Langballe, Johanne  
Sebelien, Gudrun Finne, Dina Vik, Marit Moen, Jenny Klokke,  
Margit Berger Moen, Martha Eriksen, Dorothea Loe, Hjørdis  
Mork, Petra Petersen, Valborg Oxholm, Marie Thuen, Pauline  
Kraggerud, Thea Slørstad, Ragnhild Hoelstad, Sigrid Hoelstad,  
Anna Aschjem, Solveig Skuterud, Emilie Grøstad, Klara Ekeberg,  
Ingeborg Haugerud, Laura Olsen, Josefine Haugerud, Kroer, Anna  
Böhmer, Borghild Engebretsen, Cecilie Bang Sandmo.

I forbindelse med forslaget om å legge ned skolekjøkkenundervisningen i 1922 ble det sendt et åpent brev til Aas og Kroer skolestyre og Herredstyre med oppfordring til å fortsette driften. Her heter det blant annet:

«Det er da bare ret og rimelig, at pikenes fremtidsarbeid i hjemmene blir tilgodesett med denne ene faggren som er blitt opparbeidet ved forstaaelsesfulle kvinders og mænds insigt og trofaste streben gjennom mange aar.

*Det ville ogsaa være at vente, at den store gave til herredet, som blev mottat paa overnevnte betingelser – medfører en viss forpliktelse for fremtiden.*

*Aas Husmorforening henstiller  
herved til Aas og Kroer skolestyre at*

## Husholdningskurs for unge piker

I 1925 startet foreningen opp med 3 måneders husholdningskurs for unge piker, og først 1938 ble det innført skolekjøkkenundervisning i Ås kommune.

## 1924: Den første husflidsuken arrangeres

Husflidssaken var en viktig sak, og i 1924 ble det arrangert en storstilt husflidsuke. Det var utstilt 266 arbeider og ble delt ut 27 diplomer for fremragende arbeide. Det ble gitt ut egen avis, *Flidens tegn*, og den hadde undertittelen

## Ås husmorlag.

Årsmøte på Åsgård tirsdag 12. februar kl. 19 presis. Årsberetning og regnskap. Valg. Fru Sylvia Salvesen: «Hva skal min datter bli, og hvordan kan jeg hjelpe henne?»  
Diskusjon.  
Entré kr. 1.00.

*Hva skal min datter bli? De universelle spørsmål ble diskutert den gang som nå!  
Avisutklipp fra 1950-årene.*

# Flidens Tegn.

*Ås husmorforenings frie ord  
ved husflidsmarkedet i Ås.*

19de, 20de januar 1924.

Redaktør: Forf. av „Husmorvisen“. Første og siste no. Trykt hos O. B. Hansen, Drøbak.

## Er der plass for husflidsarbeide i Ås?

Så længe der innføres ett eneste husflidsprodukt fra Sverige eller noget andet land, må vi erkjenne, at ikke alt står rigtig til hos os. Saa længe vi tankeløst kjøper utenlandske varer i butikkerne, så længe vil utenlandske varer oversvømme landet til fortrængsel for norsk håndverk og industri. Dette har været sagt ofte. Det må sandsynligvis sies oftere, før det blir klart forstått.

Det er de mange små tiltak, som skal skape de store fremstøt.

## Program.

### LØRDAG.

- Kl. 5. Åpningsstale ved ordfører Sverdrup.
- „ 6. Barnekomedie: Prinsessen og det halve rike.
- „ 7. Husflidsforedrag av leitnant Myrseth.
- Restaurant. Dans.
- „ 9. Visesang: Fru Esther Hovind.

### SØNDAG.

- Kl. 1/6. Barnekomedie.
- „ 6/6. Leikarring.
- „ 7-9. Restaurant. Dans.
- „ 9. Orkesterkonsert.
- „ 9/6. Visesang: Bokken Lasso.
- Markedsavis.

PROGRAM FOR BARNEKOMEDIEN.  
*Prinsessen og det halve rike.*  
4 akter.

Personerne: Kongen, dronningen, prinsessen, fattigjenten, trollkjærringen, den gode fe, Per, Pål, Askeladden, deres mor, tjener, vaktmand, skriveren.

Rett til forandring i programmet forbeholdes.

## Er husflid en husmorforenings sak?

Ja, hvem skuldi denne sak ligge nær mere? Enhver husmor i by og bygd må sande, at ingen sparsomhet, ingen økonomisk fremgang, ingen dygtighet kan spores hvor fliden mangler.

Husflid er en hjemmenes sak.

La os først få husmødrene med, så vil forståelsen snart slå utover landet.

*Førstesiden på Flidens Tegn, utgitt av Ås Husmorforening – første og eneste nummer.*



*Fra en utstilling av arbeider etter et søm- og vevkurs i Ås i 1960-årene.*

«det frie ord ved Husflidsmarkedet». Avisen var trykket hos O. B. Hansen i Drøbak. Det var barneteater og underholdning.

I 1937 kom samarbeidet i gang med Ås Bondekvinnelag, og Husflidsnemnda ble dannet. I over 60 år har den satt sitt preg på kursvirksomheten og husflidssaken i kommunen vår. Ås Husflidsnemnd ble nedlagt i 2003, og da var det allerede stiftet eget Husflidslag i kommunen.

Rundt 1920 startet foreningen opp med arbeidsstuer for barn. Arbeidsstuene ble først og fremst viktig for å lære barna håndarbeide og ta vare på gamle teknikker. Siden ble det utvidet med snekkerkurs. Disse tiltakene var populære, og det er flere hundre barn i Ås som gjennom årene har deltatt i denne kursvirksomheten. Men til tross for gode aktiviteter var det nok ikke riktig så stor oppslutning om foreningen som en skulle ønske. Fru Isaachsen forteller at det sto hardt om å holde sammen den gangen.

«Vi arbeidet med en sak som var mindre populær. Det er visstnok tilfelle ennu i Stortinget,» sa hun. «Men så byttet vi



## Aas husmorforening

setter igang et skomakerkursus for unge gutter på 25–30 timer. Undervisning 2 om. i uken. Kurs-penger kr. 5. Innmelding til fru Bremer, Høiskolen, telefon 241. Helst fra kl. 4–6 innen 8. november.

Man hører ofte klager over at kontoen til skoreparasjon blir stor, særlig i hjem, hvor der er mange barn. Halvvoksne gutter, som går hjemme kunde lett overta skovøling, dersom de blev opplært til det, derved kunde mange penger spares for hjemmet og guttene selv ha glede, og nytte av sitt arbeide

Dersom det melder sig 8–10 gutter vil Ås husmorfor. sette igang et kurs i skoreparasjon. Guttene må selv kjøpe de få redskaper de trenger til arbeidet.

Kjøpmann Hokholt har lovet å skaffe redskaper til en rimelig pris.

navn og det viste seg å være et meget heldig grep.»

Fra 15. februar 1922 heter foreningen *Aas Husmorforening*.

*Foreningen byttet navn og ble født på ny*

*Og da kan De tro den fikk annet ry.*

*Husmorforening – ja det kan høres  
der kan man ikke på avveier føres.*

Kaja Storjohan Isaachsen ledet foreningen fra 1909 til 1929. Hun var en dame med mot og ideer, og mange av de tiltak som ble satt igang var nok hennes verk.

Eva Torbjørnsen i Drøbak, som er datter av Kaja Storjohan Isaachsen, forteller i Follominne 1988 om da Husmorforeningen mente at Ås-kjøpmenn beregnet seg for god avanse på varene sine. De startet da sin egen innkjøpsforening som holdt åpent en dag i uken hjemme i formannens spisestue. Dette ble en kortvarig historie, men den viser allikevel engasjement når det gjelder familieøkonomi og forbrukerinteresser.

*Sammen med husflids-aktivitetene vokste det også fram en rekke andre nyttige kurs. Klipp fra Akershus Amtstidende på 1930-tallet..*

# «Fremragende bygdeguide laget av fruer i Ås»



*Utveksling av matkultur: Ås Husmorlaga matkurs med deltakere fra mange land, klippet fra Ås Avis 19.03.1987.*

## Studiearbeidet

Den første studieringen kom i gang i 1937. I 1960- og 70 årene var det i gang 18 studieringer og hver ring hadde 6-8 medlemmer. Det var mange som i disse årene kom flyttende til Ås og ble invitert inn i fellesskapet i en studiering. Vi henter noen vers fra en jubileumsfest til en av studieringene:

*Vi kunne lage en bok om temaer vi har hatt  
Helt fra Hamsun til Hoel og til Tusen og en natt.*

*Vi har vært innom teater, maleri og musikk  
Ikke alltid så grundig, men det har gitt oss blikk.*

*Vi kan høre hva som er Mozart og Bach  
Og se forskjell på Monet og Braque.*

*Vi har vandret i Oslo gjennom 1000 år  
Og lest om spanjolenes kår.*





I 1968 kan vi lese i Aftenposten: Fremragende bygdeguide laget av fruer i Ås. Studieplanen «Kjenn din bygd» ble godkjent av Norges Husmorforbund.

### Kursvirksomheten

I tillegg til studieringene har det vært holdt mange kurs. Siden hovedorganisasjonen også var egen studieorganisasjon var det til enhver tid mange kursplaner som gjorde det enklere å arrangere kurs. Det ble mange kurs i vev- og håndarbeidsteknikker i Husflidsnemndas regi: • Skomakerkurs 1930 • Sløydkurs • Søm- og klippekurs • Starten av Ungdommens sosialtjeneste 1965 • Kunst og teaterringe • Tale og debatt-teknikk • Organisasjonskurs • Svømmekurs for mor • Skikurs for mor og barn • Forberedelse til pensjonsalderen • Bruk kroppen riktig • Helseundersøkelser • Fødselsforberedende kurs.



ONSDAG 10. NOVEMBER 1982

### I regi av husmorlaget: Unge snekkere på kurs i Ås



Deltagerne i snekkerkurset som Ås Husmorlags arbeidsstue har arrangert over åtte kvelder i Ås Ungdomsskole. Bakerst kurslederne

*Kurs og opplæring for både voksne og barn, representert med avisklipp og informasjonsmateriell fra 50-tallet og 1982.*

# Bruktmarked, eldresenter og kvinnedagen



*Situasjonsbilde fra et bruktmarked i Ås Rådhus ca. 1987.  
Til høyre: Programhefte utgitt samme høst.*



## Bruktmarked

Våren 1986 startet laget opp med sitt første bruktmarked.

Ideen var å ta imot pent brukt tøy for salg. Selger satte prisen på tøyet, og laget beregnet seg 20% av summen for å dekke utgifter og eventuelt få litt inntekter. Dette viste seg å være et populært tiltak. Tøyet skulle være rent og i god stand, og det ble presisert at det ikke var loppemarked.

De første årene tok vi imot alt tøy, men seinere måtte det begrenses til barnetøy. Det ble også etter hvert utvidet til barne-



artikler, barnevogner, lekegrinder, leker o.l. Dette var en aktivitet som engasjerte store grupper. Ved siden av handelsvirksomheten ble det solgt saft, kaffe og boller. Laget arrangerte bruktmarked vår og høst i 20 år, men avsluttet da det kom på markedet en annen arrangør med samme formål.

*Kvinnedagen 8. mars i 2008 med internasjonalt mangfold og klar melding: Hei og hopp, kvinner er topp!*

### Eldresenteret

Ås husmorlag var sammen med mange andre frivillige organisasjoner som startet opp med Ås eldresenter i 1972. Eldresentret ble drevet i 20 år av frivillige organisasjoner, det er nå en del av kommunal virksomhet, men drives som selvstendig brukerstyrt enhet.

*Avisklipp fra Østlandets Blad fra tiden 1986–88.*

### Kvinnedagen 8. mars

I 1975 ble 8. mars proklamert som FNs Kvinneår. Siden har laget støttet opp om det lokale arrangementet både praktisk og økonomisk.





*Avisoppslag fra Østlandets Blad i 1987 da Ås Husmorlag gikk inn for å opprette barnehage. Forsiden på programheftet til høyre viser originaltegning fra 1924 av lærerboligen på Kaja-feltet som Husmorlaget leiet til barnehage.*



### Stiftelsen Lindehekken barnehage

Lindehekken barnehage ble i 1989 opprettet som Stiftelse av Ås husmorlag. Stiftelsen leide lokaler av NLH (UMB) og hadde sin virksomhet fram til 2003. Den ble avviklet da leie av lokalene ikke var mulig lenger, og barnehagedekningen i Ås var god. Kapitalen fra avviklingen av barnehagen ble grunnlaget for en ny Stiftelse med registreringsvedtak fra 17.10.06 som fikk navnet:

### Ås Kvinne- og Familielags Stiftelse for tiltak til barn og unge i Ås

Stiftelsen har nå samarbeidet i 2 år med familie- og nettverks-teamet i Ås kommune. Familieteamet har et lavterskel tilbud til familier som trenger veiledning og støtte i hverdagen. Familieteamet så at det var behov for et julearrangement. Stiftelsen har i 2007 og 2008 arrangert middag 1. juledag med tradisjonell norsk julemat, og gang rundt juletreet og gaver til barna.

Familie- og nettverksteamet inviterer familiene, og Stiftelsens styre organiserer julemiddagen.

# Vårt internasjonale engasjement

## Internasjonal kvinnegruppe

Tema for en av lagets studieringer høsten 1986 var Kulturutveksling. Det ble opptakten til Internasjonal kvinnegruppe. Formålet var først og fremst å få kontakt med kvinner som hadde et kortvarig opphold i Norge i forbindelse med studier og lignende.

Gruppen hadde egne vedtekter hvor formålet var: «Å integrere kvinner fra andre land i lokalsamfunnet sosialt og kulturelt. Kulturutveksling mellom «nye nordmenn» og norske. Kvinner som var 13 år og bosatt i Norge kunne være med.

Kvinnegruppen samarbeidet både med kommunens kulturkontor og flyktningskonsulenten. Til å begynne med var de

*«Frank var et eneste stort smil da Ås Husmorlag arrangerte middag for alle kommunens flyktninger og asylsøkere». Fra Østlandets Blad i 1986, foto Gerhard Helskog.*



*Internasjonal Kvinnegruppe i Borger-toget i Ås 17. mai 2006*



*Internasjonal Folke-  
dansgruppe under en  
oppvisning utenfor Ås  
Rådhus – en av de inter-  
nasjonale aktivitetene  
som vi har støttet.*

samlet i hjemmet til hverandre, men etter hvert ble det mange kurs og aktiviteter som trengte større plass: • Internasjonal folkedans • Svømmekurs • Matlaging og kulturkafé • Juletreffest for barn både før og etter jul • Hagefest 17. mai – m.m.

I 1999 følte gruppen at den hadde bygget opp en så sterk organisasjon at den ville være selvstendig og valgte derfor å gå ut av husmorlaget.

### **Kontakten med flyktningkvinner på Bjørnebekk Asylmottak.**

Laget har siden høsten 1999 deltatt i et prosjekt vedrørende «integrering av kvinnelige asylanter i et lokalsamfunn». Det startet med Luciafest og juleverksted 13. desember 1999 hvor både kvinner og barn deltok. Senere ble det treff i Husflidskjelleren i Togrenda barnehage, hvor særlig vevene vakte interesse.

Da prosjektet ble avsluttet, ble det opptakten til ukentlig treff på Bjørnebekk, hvor kvinnene fikk sitt eget rom «Vannposten» til samlingssted. Felles interesser for mat og håndarbeide var kontaktskapende. Flyktningkvinnene kom bl.a. fra Kosovo, Iran,



Somalia, Tyrkia, og Pakistan, og vi måtte ofte bruke fingerspråket og peke for å bli forstått. Interessen for å lære norsk var stor, og reklamebilder og enkle kryssord var hjelpemidler i vår norskkopplæring. Aktivitetene er bakedager, strikking av lappetepper, og hoppetau blir laget sammen med barna. Det arrangeres også soppturer og andre turer rundt om kring i Follo. Frammøtet har variert fra en håndfull og opptil 30 kvinner.

### **Cowa prosjektet, yrkesopplæring for jenter i Afrika.**

Ås Kvinne- og Familielag har i løpet av de tre siste årene støttet forbundets prosjekter i Uganda. Det er en yrkesskole for fattige flyktningfamilier og familier der AIDS har ført til tidlig død for én eller begge foreldrene. Fagopplæring er viktigst, men viktig er også styrking av elevenes personlighet gjennom ulike aktiviteter og informasjon om sex og AIDS, om kvinner og barns juridiske rettigheter, ledertrening, miljø, sport og elevdemokrati. Skolens kapasitet er 130 elever i året.

*Aktive damer som arrangerte Sommerfesten på Bjørnebekk Asylmottak i 2001.*

*Fra COWA skolen i Kampala – Uganda. Første års studenter i catering forbereder lunsj til gjester fra Norge og K&F forbundet i februar 2009.*





STOLT OG GLAD: Barne- og familier-minister Valgerd Svarstad Haugland delte ut medaljen.

## Internasjonal kjempejobb

Yrsa Berner, Ås, er tildelt St. Olavs medalje for sitt internasjonale engasjement gjennom Norges Kvinne- og Familieforbund og ACWW. Hennes arbeid har vært et stort bidrag til...

*Yrsa Berner er en av våre forgrunnsfigurer. Her mottar hun St. Olavs Medalje av daværende Barne- og familier-minister Valgerd Svarstad Haugland i 1999.*

*Fra foreningens 70-års-jubileum i 1979: Noen av mange tidligere lagledere samlet til markering i Ås Rådhus.*



# Våre tillitskvinner gjennom tidene



Når det gjelder tillitskvinner fra Ås som var aktive sentralt i Norges Husmorforbund de første årene, var nok det beskjedent.

- Dagny Friedricsen var lagets første representant i arbeidsstyret sentralt (1955–1956).
- Ruth Haaland var leder i Akershus krets fra 1956–1965 og som kretsleder var hun også medlem av landsstyret.
- Randi Aspesæter var i arbeidsstyret sentralt fra 1962–1963.
- Ragnhild Lund var leder i Akershus krets fra 1979–1984 og var medlem av sentralsstyret fra 1985–1989. Hun var også

*Medlemmer fremfører en kavalkade fra lagets 70 årige historie i 1979. Innfelt: Forberedelse til feststien, i brudekjole fra 1910 og selskapskjole fra 1938.*

## Fra Aas kvindesaksforening.

Paa listerne, som foreningen har sendt ut ved en bertil nedsat komite for at samle bidrag til tyske, underernærte barns sommerophold i Norge, er indkommet:

|                          |            |
|--------------------------|------------|
| Ved fru Holstad          | fr. 275,00 |
| Ved fru Edell            | " 60,00    |
| Ved fru Helga Erichsen   | " 26,25    |
| Ved fru Anna Knudsen     | " 55,00    |
| Ved fru Riksvær          | " 90,00    |
| Ved fru Aina Møller      | " 18,50    |
| Ved frf. Dyholan         | " 2,00     |
| Ved fru Solberg, Egeberg | " 300,00   |
| Ved frf. E. Stephanjen   | " 534,00   |
| Ved fru dr. Søbring      | " 340,00   |

**Tilsammen fr. 1700,75**

hvorfor kvitteres. Pengene er over-  
sendt til hovedkomiteen i Kristiania.

*Avisklipp fra 1918 som  
viser innsamling til  
«tyske underernærte  
barns opphold i Norge».*

*Foreningens utklippbok  
er et oppkomme av  
minner og historie fra  
mange års skapende  
virksomhet i Ås.*

medlem av lovkomiteen i 6 år og derav 4 år som leder. Laget har også vært representert i en rekke utvalg i forbundet sentralt.

- Utvalget for skatter og trygder: Ragnhild Lund.
- Internasjonalt utvalg: Gerd Selmer og Anna Solberg.
- Internasjonalt utvalgs prosjektgruppe: Anna Solberg.
- Utvalget for miljøvern: Linda Hjeljord.
- I prosjektet «Flere kvinner i Kommunestyrene» representerte Ragnhild Lund Norges Husmorforbund i dette arbeide fra 1986–1991.

**Spesielt må vi fremheve Yrsa Berner (1928–2001).**

Hun startet opp i laget vårt i 1950 årene med kunstringen. Det var interessen for kunst og kultur som i første rekke førte henne ut i verden. Hun var sentralstyremedlem og var nestleder i forbundet i 4 år (1981–1985).

Husmørlagenes «støresøster» i Folio

## -Hatten av for husmødrene i Ås

Ås husmorlag har nå passert 75 år – og kan antyde seg med «støresøster»-tittelen mest ædelt husmorlag.

Jubilæumstesten ble feiret i Ås Rådhus fredag 14. mars og for anledningen hadde ett av lagets medlemmer, Gjerdut Solberg utarbeidet en spesiell jubileumsbrosjyre.

De tre rekke på høyre side har vært representanter for husmørlagene i Ås og de tre rekke på venstre side har vært representanter for husmørlagene i Norge.

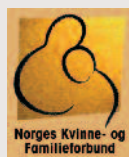


Gjerdut Solberg, jubileumsbrosjyrens forfatter, som viser en av de mange utvalgte brosjyrene.

Ås husmorlag har nå passert 75 år – og kan antyde seg med «støresøster»-tittelen mest ædelt husmorlag. Jubilæumstesten ble feiret i Ås Rådhus fredag 14. mars og for anledningen hadde ett av lagets medlemmer, Gjerdut Solberg utarbeidet en spesiell jubileumsbrosjyre.



Ås husmorlag, 75 år. I midten: Yrsa Berner, leder for husmørlaget i Ås. Til høyre: Gjerdut Solberg, jubileumsbrosjyrens forfatter.



## LAGLEDERE 1909–2009

|           |                                                                    |           |                                         |
|-----------|--------------------------------------------------------------------|-----------|-----------------------------------------|
| 1909–1929 | Kaja Storjohan Isaachsen                                           | 1958–1962 | Gjertrud Sleire                         |
| 1929–1935 | Anna Bremer                                                        | 1962–1964 | Johanne Granly                          |
| 1936–1938 | Petra Wiclund                                                      | 1964–1968 | Inger Fjeldalen                         |
| 1938–1940 | Bergljot Balstad                                                   | 1968–1972 | Kirsten Glesne                          |
| 1941–1945 | Nelly Styri (Laget var overtatt av krigsmakten og lå delvis nede.) | 1972–1976 | Ragnhild Lund                           |
| 1945–1948 | Dorothea Loc                                                       | 1976–1978 | Helga Roll-Hansen                       |
| 1948–1949 | Hanna Traaen                                                       | 1978–1980 | Sylvia Bredholt                         |
| 1950–1951 | Ingrid Bjørlykke                                                   | 1980–1985 | Arbeidsstyre med valgte kontaktpersoner |
| 1951–1952 | Lotten Osmo                                                        | 1985–1986 | Rigmor Hanssen                          |
| 1953–1954 | Else-Ca Leivestad                                                  | 1986–2008 | Arbeidsstyre med valgte kontaktpersoner |
| 1954–1957 | Ruth Haaland                                                       | 2008–2009 | Anna Solberg                            |

Yrsa fikk et stort internasjonalt engasjement gjennom Norges Husmorforbund: • Kvinner og kultur • Kvinner og energi • Kvinner og menneskerettigheter og AIDS problematikken.

Dette internasjonale engasjementet førte henne til ledelse av ACWWs FN komité med kontor i London. (ACWW = Associated Country Women of The World).

Seinere ble hun valgt til Europa-president i samme organisasjon. Her var hun særlig kjent for opplæring av kvinnegrupper i organisasjonsarbeide som det var stort behov for etter Berlinmurens fall i 1989.

### Fru Hansen:

- Jeg har ganske enkelt ikke hatt tid. I kveld skal jeg på diskotek sammen med jentene fra Ås Husmorløg...



Kilder: Østlandets Blad, Akershus Amtstidende, Ås Avis, Ås-bygda rundt, Follominne, Lokalhistorisk arkiv, Ås K & F lags protokoller og Muntlig informasjon fra lagets medlemmer.

Omslagsillustrasjoner: Kirsten Glesne (side 1) og Anne Thorbjørnsen «Mor og Eva» (bakside).

Grafisk design: Åsmund Lindal / ILIOS kommunikasjon AS. Trykk: Kampen Digital, Oslo.

